

steeds onmiddellijk na (de commentaar: ‘heb je dat gezien?’) én bevestigt een ongebroken toekomst (‘dit is voor altijd’). Imperfectum presens en imperatief. Niet de voorbije ervaring, noch het toekomstplan maar het nu als verleden én een toekomst zonder verandering (de structuur van de geloofsbelijdenis). Het ritme van het enthousiasme is de galop. Haar stijlfiguur de sprong over de hindernis. De sprong als hulde.

Het enthousiasme laat alleen verbrande bruggen achter, ziet zich als Toekomst zondermeer. Dan verschijnt het enthousiasme als het project voor een nomadisch bestaan. Het wezen van de enthousiaste galop is een onherroepelijk dolen. De enthousiaste als mentale straatloper. De passie van het enthousiasme pathetisch. De begeestering weerzinwekkend. Het is in de religie niet anders, wist men vroeger al: kettters leiden een dolend bestaan (l’Oeuvre au Noir).

.....

Enthousiasme is ook & misschien vooral het geschenk van een tijdsgeest.

Het enthousiasme is niet alleen een vermoegen dat iemand geschonken krijgt, het is ook afhankelijk van specifieke omstandigheden die enthousiasme toelaten, opwekken, afdwingen. Enthousiasme is ook en misschien vooral het geschenk van een tijdsgeest. Sommige (ik vermoed zeer uitzonderlijke) periodes laten enthousiasme toe, drijven erop, veronderstellen het. Daarbuiten: het moeiteloze plezier van de consumptie, d.w.z. van het vanzelfsprekend voorhandene.

Verandering, kanteling, omwenteling zijn voorwaarden voor het enthousiasme (het enthousiasme maakt ze ook mogelijk, maakt ze ook blind). Naast het ‘er is een revolutie aan de gang’ ook een ‘deze revolutie moet er zijn’. Verontwaardiging, rancune, vernietigingsdrang, oorlogscampagne zijn onderdeel van deze enthousiaste passie. Geen enkele generatie van de 20ste eeuw is aan het geluk, maar ook aan het lot van het enthousiasme ontsnapt. Hoe ontkomt men wel aan de uitputting van het enthousiasme, haar inherente fragiliteit, haar beschamende onredelijkheid, haar drogredenen en virtuositeit die alleen het jonge en onervarene aankunnen? Hoe ontsnappen aan

haar dwang, haar neurose, haar sublimering?

Eén: het enthousiasme gewoon negeren. Vandaag zien we dat er niet alleen mensen maar ook een hele cultuur mogelijk is **zonder enthousiasme**. Een cultuur met evenementen, maar zonder euforie.

.....

Vandaag zien we dat er niet alleen mensen maar ook een hele cultuur mogelijk is zonder enthousiasme. Een cultuur met evenementen, maar zonder euforie.

Een cultuur die een direct en al te meegaand object van de macht is. Een cultuur die zijn benen onder de tafel van de macht schuift. Toegegeven, handlanger zijn van de macht is vanouds haar vanzelfsprekende, natuurlijke, enige rol. Maar toch, het kleurt zonder vorst en na het enthousiasme vandaag toch heel anders, deze complicitéit met de macht. Aanshurken tegen het inclusieve ideaal van media en consumptie is iets anders dan vorst en kerk van beelden te voorzien. Deze laatsten hebben ambities. Hebben de eerste er?

Het is een strategische cultuur waarin positie nemen geen engagement impliceert maar berekening, geen risico maar het bezweten ervan. De ontdekkingen hier zijn van een heel andere orde dan dewelke de begeestering te beurt vielen. Het verontrustende ideaal van het enthousiasme als uitputtende nachtelijke galop werd vervangen door het ideaal van het netwerk (een wonderlijke combinatie van beweging en ter plaatse).

Het netwerk laat wellicht ontdekkingen toe maar dan toch van een heel andere orde dan die der vorige eeuw. Haar snobisme is niet elitair, maar populistisch gekleurd. Tegenover de oekaze van het enthousiasme, de afvalrace. Niet meer het tribunaal maar de tribune, niet meer het proces maar de poll. Geen passie maar een applausmeester. Een wat saai maar efficiënt alternatief voor een te wreed enthousiasme.

Achterblijven na het enthousiasme is er zich krampachtig aan vastklampen: zeurderige nostalgie, vervreemding van wat zich nu zo nieuw aandient, retrospectieve idealisering van het enthousiasme. Dit is geen stap uit de geestdrift